

ve směru subjektivním, by uvažoval, zda nejedná se o jinaké rozšiřování nepravdivých zpráv, k němuž by poukazovaly okolnosti v rozhodovacích důvodech již zjištěné, že projev obžalovaného stal se na veřejném místě v bezprostřední přítomnosti tří osob za okolností, za jakých mohl býti slyšen dalšími třemi osobami a jednou z těchto osob skutečně slyšen byl; v tomto případě bude ovšem po subjektivní stránce nutno zjistiti vědomí pachatelovo, že jednání jeho jest způsobilé přispěti k tomu, aby zpráva dostala se k vědomosti širšího kruhu obyvatelstva, třeba teprve vypravováním oněch osob, které byly při projevu pachatelově přítomny.

Čís. 1779.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Nespadá pod ustanovení Šu 1 čís. 3 zákona, staví-li se proti sobě obyvatelé zemí (Čechové proti Moravanům) bez ohledu na národnost.

První skutková podstata čís. 1 Šu 11 má v podstatě na mysli případy Šu 496 tr. zák. Nespadá sem, nýbrž jest »obviněním« ve smyslu druhé skutkové podstaty tohoto Šu, vytýká-li se presidentu republiky stranění určité skupině obyvatelstva (Čechům) oproti skupině druhé (Moravanům).

Zástupem (§ 39 zákona) jest nahodilé sejití se většího počtu lidí, při němž osobnost jednotlivce ustupuje do pozadí a nepadá na váhu a při němž je dána možnost, že výrok dojde k sluchu neohraňčeného počtu osob a tím i značnějšího rozšíření.

(Rozh. ze dne 31. října 1924, Zm II 328/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 30. dubna 1924, pokud jím byl obžalovaný František D. podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin podle Šu 14 čís. 3 zákona na ochranu republiky a pokud jím byl uznán vinným toliko přestupkem Šu 11 čís. 1 téhož zákona, vyhověl, pokud čelilo proti odsouzení obžalovaného jen pro přestupek podle Šu 11 čís. 1 citovaného zákona, zrušil napadený rozsudek ve výroku tom jako zmatečný a vrátil věc soudu první stolice k opětovnému projednání a rozhodnutí v rozsahu zrušení. Zmateční stížnost, pokud čelila proti sprostujícímu výroku pro přečin dle Šu 14 čís. 3 zákona, zavrhl.

Důvody:

Nalézací soud vyloučil objektivní skutkovou podstatu přečinu dle Šu 14 čís. 3 zákona na ochranu republiky, poněvadž obžalovaný, stavě proti sobě Čechy a Moravany, mínil tím nesporně obyvatele Čech na straně jedné a Moravy na straně druhé bez ohledu na národnost té které země a nepopuzoval tak k zášti proti jednotlivým skupinám obyvatelstva — zde Čechů — pro jejich národnost, takže pro odchylný názor

obžaloby není tu podkladu. Hledí-li zmáteční stížnost ze znění výroků dovodit, že při nich měl obžalovaný nepochybně na zřeteli Čechy jako národ a ne jako zeměpisný pojem a že proto popuzoval k zášti proti Čechům, byť i jen v Čechách bydlícím, tedy přece jen proti určité skupině obyvatelů pro jejich národnost, neprovádí tím ve skutečnosti uplatňovaný jí zmatek Šu 281 čís. 9 a) tr. ř., brojíc toliko způsobem v rámci zmáteční stížnosti dle §§ů 258, 288 čís. 3 tr. ř. nepřipustným proti přesvědčení soudu po stránce skutkové, ježto zjištění smyslu slovného výroku pachatelova jest zjištěním skutkovým, nikoli podřaděním pod zákon. Není proto stížnost takto provedená způsobilým podkladem pro přezkoumání rozsudku soudem zrušovacím v rámci zmáteční stížnosti po stránce právní; i bylo zmáteční stížnost zavrhnouti, aniž bylo třeba zabývat se další otázkou, zda nalézací soud správně vyřešil otázku veřejnosti, ježto okolnost ta při nedostatku objektivní skutkové podstaty nemá více rozhodujícího významu.

Částečně odůvodněna jest však zmáteční stížnost, pokud z důvodu Šu 281 čís. 10 tr. ř. napadá rozsudek, odsuzující obžalovaného toliko pro přestupek dle čís. 1, nikoliv pro p ř e č i n dle čís. 2 Šu 11 zákona na ochranu republiky. Ovšem nelze sdíleti bez výhrady názor státního zastupitelství, přešlý též do rozsudku, že výrok, že též prezident Masaryk drží více při Češích, mezi nimiž v Praze žije, a o ostatní se nestará (nebo dle udání jiných: »Masaryk jest také Čech, drží s Čechy a nás Moravany nezná«), tvoří ublížení na cti »h r u b ě zneuctivajícím projevem« (první skutková podstata čísla prvního Šu 11), poněvadž tu míněny jsou v podstatě případy, zahrnuté v Šu 496 tr. zák. (viz Milota str. 46, 5), a závadný výrok nejde právě ve formě tak daleko, že by v něm spatřována býti mohla přímo nadávka. Výrok ten spadá spíše pod hledisko druhé skutkové podstaty (obvinění), poněvadž se v něm vytýká prezidentu stranění vůči obyvatelům Čech oproti obyvatelům ostatních zemí Čsl. republiky, tedy jednání a smýšlení, které se vzhledem k postavení prezidenta republiky s jeho slibem dle Šu 65 ústavní listiny nesrovnává, takže výtkou takovou vážně ohrožuje se jeho čest. Tu ovšem vyžaduje zákon po stránce subjektivní vědomí pachatelovo, které rozsudek ze svého nesprávného hlediska zjišťovati neměl příčiny. Než s toho i s onoho hlediska zřejmě pochybenou jest kvalifikace zjištěného činu jako přestupku, odůvodněná v rozsudku tím, že výrok nebyl pronesen veřejně, jak vyžaduje toho § 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Dle zjištění rozsudku pronesen byl výrok v hostinci, kde přítomno bylo asi 25 až 27 hostů. Jelikož šlo toliko o hosty nahodilé, nikoli o osoby, jež se sešly úmyslně k určitému společnému účelu, odpadá ovšem vykonání činu »ve shromáždění«. Než neprávem vylučuje rozsudek pronesení slov »před zástupem« (§ 39 zákona). Pokud seznati lze z ne zcela jasných úvah důvodů, připouští sice nalézací soud, že počet 27 osob vyhovuje asi většímu množství, jaké pojmově předpokládá »zástup« a jeho synonyma »shluk, houf«, vylučuje však vzhledem k tomu, že šlo o nahodilé hosty v hostinci, že tu byla zákonem předpokládaná možnost, že výrok dojde k sluchu neohraničeného počtu osob a tím značnějšího rozšíření, pachatelem předvídatelného. Než

k pojmu zástupu vyhledává se toliko sejítí se většího počtu osob, z té neb oné příčiny na některém místě nahodile se seskupivších, při čemž osobnost jednotlivce ustupuje do pozadí a nepadá na váhu (Sb. n. s. čís. 1613). Předpokladům těmto vyhovuje i sejítí se 25 až 27 hostů ve všeobecně přístupné hostinské místnosti, jako v případě přítomném. Za takových okolností dána jest sama sebou již i ona možnost, že výrok dojde k sluchu neohraňčeného počtu osob a tím značnějšího rozšíření, pachatelem předvídatelného, pokud jí zákon vyžaduje, stavě pojem »zástup« rovnocenně vedle »shromáždění«. Vyloučil-li tedy rozsudek v tomto případě veřejnost, protože »jest zřejmo, že se o zástup jednati nemůže, nýbrž v úvahu přijítí by mohlo, zda nejedná se o »shromáždění«, pro které však chybí »společný účel sejítí se a zvláštní nebezpečí účinku a rozšíření výroku,« a z důvodu toho odmítl podřaditi skutek pod čís. 2 Šu 11 zákona, právem označuje jej stížnost právně pochybeným. Poněvadž však, jak uvedeno, v rozsudku nebylo zjištěno, zda si byl obžalovaný vědom, že proneseným obviněním vážně ohrozí čest presidenta republiky, bylo se omeziti na to, rozsudek ve výroku odsuzujícím zrušiti jako zmatečný a vrátiti věc k opětnému projednání a rozsouzení v rozsahu zrušení do první stolice.

Čís. 1780.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pokud jest hanobením republiky (§ 14 čís. 5 zákona) výtká nedostatku sociálního cítění a nehumánního jednání státu.

I kritika musí se pohybovati v mezích zákona (§ 117 ústavní listiny).

Při odsouzení pro přečin podle zákona na ochranu republiky nelze vysloviti ztrátu práva volebního ani, byl-li čin spáchán z pohnutky nízké a nečestné.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, Zm I 498/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Lito-měřicích ze dne 29. dubna 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 5 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., vyhověl však v neveřejném zasedání odvolání obžalovaného z výroku, jímž vyslovena byla ztráta práva volebního a výrok ten zrušil.

Důvody:

Dovolávajíc se pouze důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., popírá zmatečnou stížnost předně, že závadné jednání obžalovaného opodstatňuje objektivní skutkovou podstatu přečinu dle čís. 5 Šu 14 zák. na ochr. rep. Leč neprávem. Napadený rozsudek zjišťuje, že na schůzi válečných poškozenců v Ú. jeden řečník při kritice rozpočtu republiky mezi jiným uvedl, že dítě po válečném poškozenci obdrží na zaopatřovacích požitcích 400 Kč ročně, kdežto výživa medvědů ve státní kleci